

มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure : SOP)

ชื่อหน่วยงาน กลุ่มพัฒนานามัยแม่และเด็ก ศูนย์นามัยที่ 4 สระบุรี	คู่มือการปฏิบัติงาน
	ชื่อกระบวนการ การขับเคลื่อนเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก โดยผู้อำนวยการเล่น (Play worker)

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

- 1.1 เพื่อให้ผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ระดับครอบครัว สนับสนุนการเล่นของเด็ก ให้มีทักษะและความสามารถด้าน Soft Skill ตามรูปแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก
- 1.2 เพื่อสนับสนุนพื้นที่ต้นแบบเด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลกในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เขตสุขภาพที่ 4 เป็นจุดเริ่มต้นพัฒนาผู้อำนวยการเล่นในกลุ่มพ่อแม่และครอบครัวที่บ้านและชุมชน ต่อไป

2. ขอบเขต (Scope)

ผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ช่วยเพิ่มศักยภาพใหม่ๆ ให้กับเด็ก (Creator) โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ของเด็ก (Facilitator) เติมเต็มการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง (Learner) พัฒนาทักษะการสื่อสารการเจรจาพูดคุยกับเด็กอย่างเข้าใจด้วยเหตุและผล (Communication) ส่งเสริมความสามารถของเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ (Developer) และช่วยให้เด็กทุกคนปลดปล่อยผ่อนคลายภาวะกดดันภายในด้วยตัวเอง รู้สึกปลอดภัยทางด้านจิตใจ และมีตัวตน (Resilience) รวมทั้งพัฒนาต่อยอดผู้อำนวยการเล่นในกลุ่มพ่อแม่และครอบครัวที่บ้านและชุมชนได้

3. คำจำกัดความ (Definition)

- **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กแรกเกิด จนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน
- **ผู้อำนวยการเล่น (Play worker)** หมายถึง ผู้ที่สนับสนุนการเล่นของเด็ก โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางดูแลเด็กเล่น และเล่นสนุกสนานไปกับเด็กในบางครั้ง ผู้อำนวยการเล่นของเด็กให้มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินและความปลอดภัย มีส่วนช่วยในการพัฒนาศักยภาพ ทักษะชีวิตต่าง ๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ ความคิดที่เป็นพื้นฐานต่อการใช้ชีวิตในอนาคตของเด็ก
- **แนวคิดการขับเคลื่อน “เด็กไทยเล่นเปลี่ยนโลก MODEL”** การเล่นรูปแบบใหม่ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ concept 3F ประกอบด้วย

Family คือการเล่นกับครอบครัว/เพื่อน พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ที่มีทักษะ/สร้างแรงจูงใจในการเล่น

Free คือการเปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามความต้องการอย่างจะเล่น โดยมีมุมเล่น ลานเล่น สนามเด็กเล่น ที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน ให้เด็ก “เล่นที่ไหนก็ได้ขอให้ปลอดภัย”

Fun คือการให้เล่นให้สุข สนุก โดยมีกิจกรรม/สื่อของเล่นหลากหลาย หาง่าย ไม่ซับซ้อน เป็นไปตามวัย เน้นธรรมชาติ

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี : รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านการเล่น จากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ถ่ายทอดนโยบายและ แนวทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาทักษะผู้อำนวยความสะดวกให้กับจังหวัดในเขตรับผิดชอบในเขตสุขภาพที่ 4 ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสระบุรีและจังหวัดนครนายก รวมถึงติดตามผลการดำเนินงานระดับเขตสุขภาพ

ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก จังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4 : รับถ่ายทอดนโยบายจาก ศูนย์ อนามัยที่ 4 สระบุรี ถ่ายทอดนโยบายลงสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด วางแผน การดำเนินงานขับเคลื่อนเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานนอกสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครอบครัวและชุมชน และการกำกับติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

5.1 ขั้นตอนการดำเนินงานในส่วนของศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี : กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก

5.1.1 รับผิดชอบนโยบายการขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาผู้อำนวยความสะดวก (Play worker) และตัวชี้วัด ความสำเร็จของงานจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยกำหนดให้มีผู้อำนวยความสะดวก (Play worker) ต้นแบบ อย่างน้อยตำบลละ 1 คน

5.1.2 จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนงาน ภาพรวมเขตสุขภาพที่ ๔ ตามบริบทและสภาพปัญหาพื้นที่

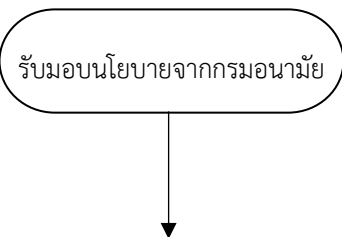

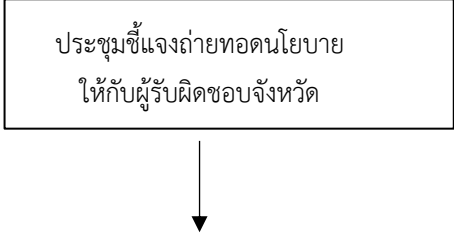
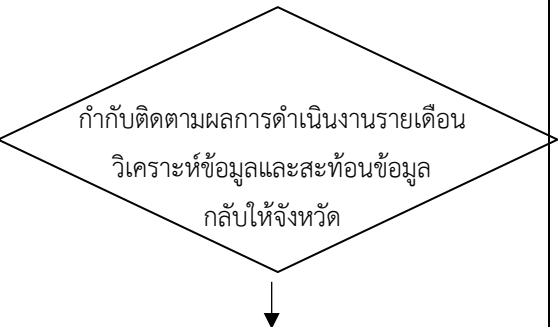

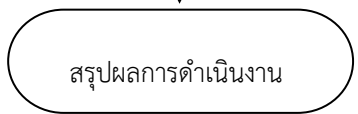
5.1.3 จัดประชุมชี้แจงถ่ายทอดนโยบาย และตัวชี้วัดดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมพัฒนา ผู้อำนวยความสะดวก (Play worker) ให้กับผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กระดับจังหวัด ในเขตสุขภาพที่ 4 ผ่านการประชุม MCH Board

5.1.4 กำกับติดตามผลการดำเนินงานแต่ละจังหวัด รายเดือน วิเคราะห์ข้อมูล และสะท้อนข้อมูลกลับ ผ่านผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กระดับจังหวัด

5.1.5 ร่วมกับผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กระดับจังหวัด ค้นหาปัญหา อุปสรรคการดำเนินงาน และร่วมออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาผ่านการตรวจราชการและนิเทศงาน กรณีปกติ เขตสุขภาพที่ 4 ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการสนับสนุนการพัฒนาทักษะผู้อำนวยความสะดวก (Play worker) ในปีงบประมาณถัดไป

5.1.6 สรุปผลการดำเนินงานดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมพัฒนาทักษะผู้อำนวยความสะดวก (Play worker) ระดับเขตสุขภาพที่ ๔ รายไตรมาส เทียบเคียงกับเขตสุขภาพอื่น เพื่อโอกาสพัฒนา

5.1.7 ผังกระบวนการ ดังนี้

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
1		1 วัน	ทำความเข้าใจนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การกำกับติดตาม และประเมินผล ชักถามข้อสงสัยจากกรมอนามัย เพื่อให้ได้แนวทางที่ถูกต้อง	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
2		1 วัน	จัดทำกรอบแนวทางการขับเคลื่อน การกำกับติดตาม และประเมินผล สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และเป็นไปตามนโยบายจากกรมอนามัย	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
3		1 วัน	กำหนดวันประชุมล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์ เพื่อผู้รับผิดชอบรับทราบ และร่วมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
4		15 วัน	กำกับติดตามผลงานรายเดือน จากระบบ mooc anamai วิเคราะห์และสะท้อนข้อมูลกลับให้ผู้รับผิดชอบงานระดับจังหวัด (CPM) ทราบ เพื่อตรวจทานผลงาน และค้นหาสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลให้ตัวชี้วัดไม่บรรลุเป้าหมาย	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
5		20 วัน	วิเคราะห์ข้อมูลรายจังหวัด เป็นข้อมูลนำเข้าสู่การตรวจราชการฯ และแลกเปลี่ยนกระบวนการขับเคลื่อนงาน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการสนับสนุนในปีงบประมาณต่อไป	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4
6		3 วัน	สรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูลระดับเขตสุขภาพที่ ๔ รายไตรมาส เทียบเคียงกับเขตสุขภาพอื่น เพื่อโอกาสพัฒนา	กลุ่มพัฒนา อนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4

5.2 ขั้นตอนการดำเนินงานในส่วนของจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4

5.2.1 รับนโยบายการขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) และตัวชี้วัดความสำเร็จของงานจากศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี โดยกำหนดให้มีผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ต้นแบบ อย่างน้อยตำบลละ 1 คน ผ่านการประชุม MCH Board

5.2.2 วางแผนขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ในพื้นที่จังหวัดแบบบูรณาการ ระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข นอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ครอบครัวและชุมชน ให้เหมาะสมกับบริบทและปัญหาของแต่ละจังหวัด รวมถึงการกำกับติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ

5.2.3 จัดประชุมชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนระดับจังหวัด และตัวชี้วัดดำเนินงาน ให้กับผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กระดับอำเภอ ผ่านการประชุม MCH Board ระดับจังหวัด เพื่อนำสู่การปฏิบัติจริงในระดับตำบล หมู่บ้านต่อไป

5.2.4 กำกับติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละอำเภอ เป็นรายเดือน และคืนข้อมูลผ่านผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กระดับอำเภอ มุ่งหวังผลให้ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กระดับอำเภอ กำกับติดตามผลงานระดับตำบล หมู่บ้านต่อไป

5.2.5 ร่วมค้นหาปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาการขับเคลื่อนงานส่งเสริมพัฒนาทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ภายในจังหวัดในทุกระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และตำบล

5.2.6 สรุปผลการดำเนินงานดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมทักษะผู้อำนวยการเล่น (Play worker) ของจังหวัด

5.2.7 ผังกระบวนการ ดังนี้

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
1		1 วัน	ทำความเข้าใจนโยบาย แนวทางการดำเนินงาน การกำกับติดตาม และประเมินผล ชักถามข้อสงสัย เพื่อให้ได้แนวทางที่ถูกต้อง	ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก สสจ. 8 จังหวัด
2		1 วัน	กรอบการดำเนินงานเชิงบูรณาการ ตามนโยบายที่ได้รับและมีความสอดคล้องกับบริบทและสภาพปัญหาของพื้นที่	ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก สสจ. 8 จังหวัด
3		1 วัน	กำหนดวันประชุมล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์	ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก สสจ. 8 จังหวัด
4		15 วัน	กำหนดวันติดตามผลการดำเนินงานจาก Mooc anamai รายไตรมาส และส่งคืนข้อมูลให้ผู้รับผิดชอบงานระดับอำเภอ (CPM)	ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก สสจ. 8 จังหวัด
5		15 วัน	ผู้รับผิดชอบงานทุกระดับร่วมค้นหาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขระดับพื้นที่ พร้อมกำหนดผู้รับผิดชอบหลัก กิจกรรมดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก สสจ. 8 จังหวัด
6		3 วัน	สรุปผลและวิเคราะห์ข้อมูล ระดับเขตสุขภาพที่ ๔ รายไตรมาส เทียบเคียงกับอำเภออื่น ในจังหวัด เพื่อโอกาสพัฒนา	ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก สสจ. 8 จังหวัด

6. ภาคผนวก (ถ้ามี)

<https://www.thaihealth.or.th/> /คู่มือ-ผู้อำนวยการเล่น-play-worker